

Gezamenlijk Statement

Aanpak Dakloosheid 2023-2030

FONDS 21

perMens

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Gezamenlijk Statement

Aanpak Dakloosheid 2023-2030

Dakloosheid is een woonprobleem, een ernstige schending van het recht op huisvesting en een extreme uiting van de brede wooncrisis in Nederland. Het aantal dak- en thuisloze jongeren in Nederland neemt zorgwekkende vormen aan. Een verborgen mensenrechtencrisis in Nederland. Jongerendakloosheid is geen natuurverschijnsel en verdwijnt evenmin vanzelf. Dit moet en kan anders.

In 2021 ondertekende de Nederlandse regering de Verklaring van Lissabon, waarin 27 Europese lidstaten hebben afgesproken om dakloosheid voor 2030 te beëindigen. Achter de schermen wordt momenteel gesleuteld aan de nieuwe aanpak dakloosheid 2023-2030. Vanuit jongeren en belangenorganisaties klinkt de roep om een ambitieus én kansrijk plan. Hieronder schetsen wij wat daarvoor nodig is.

Kabinetsbrede inzet op preventie en Housing First aanpak

[Onderzoek](#) wijst uit dat succesvol dakloosheidsbeleid is geïntegreerd in een bredere huisvestingsstrategie. Het is daarom noodzakelijk dat een kabinetsbrede aanpak wordt geformuleerd, die gecoördineerd wordt uitgevoerd met lokale overheden, zorgorganisaties en woningbouwcorporaties. Een doeltreffende aanpak vergt bovendien dat wordt ingezet op preventie en dat Housing First principes effectief in praktijk wordt gebracht. De systeemaanpak Housing First is bewezen effectief en kostenefficiënt.

Housing First is géén keuzemenu; het vraagt van alle betrokken partijen een andere werkwijze. Het veronderstelt verandering in cultuur en denken over dakloosheid; voor mensen die (dreigende) dakloosheid ervaren en voor mensen die met hen werken. Het vraagt om wijzigingen in de financiering, en veranderingen in de manier waarop mensen toegang krijgen tot huisvesting. Dit is een spannende maar essentiële stap. Deze inzet is een noodzakelijke randvoorwaarde voor de beoogde paradigmaverschuiving in denken en doen.

Noodzakelijke stappen om jongerendakloosheid te voorkomen

Essentiële en betrouwbare kennis over de aard en omvang van jongerendakloosheid ontbreekt. Daardoor is het lastig om effectief beleid te ontwikkelen en is monitoren op resultaat een uitdaging. **Investeren in kennis en onderzoek** is dan ook hard nodig. Wij pleiten ervoor dat de ETHOS Light classificatie de landelijke standaard wordt om feitelijke dakloosheid in kaart te brengen.

Jongeren hebben het recht om actief te worden betrokken bij besluitvorming die hen aangaat. Ook omdat jongeren vanuit hun ervaring weten wat werkt, is van belang dat zij betrokken zijn bij het ontwikkelen en monitoren van wet- en regelgeving. Jongeren met ervaringskennis horen aan tafel te zitten en **medezeggenschap te krijgen bij landelijke en lokale besluitvormingsprocessen**. Lokale plannen van aanpak moeten tot stand komen met jongeren met ervaringskennis. Dit zou een verplichting moeten zijn.

De systeemaanpak van Housing First veronderstelt dat er **voldoende betaalbare en stabiele huisvesting** is. In Finland bleek de toename van sociale huurwoningen (vooral sociale woningen gericht op jongeren onder de 30 jaar) belangrijkste structurele element van dakloosheidspreventie. In Nederland is een hardnekkig tekort aan passende, betaalbare huisvesting voor dak- en thuisloze jongeren. Er is geen enkele garantie dat dit tekort specifiek voor deze groep wordt aangevuld. Daarom is belangrijk dat de aandachtsgroep dakloze jongeren wordt meegenomen in prestatieafspraken met woningbouwcorporaties met een garantie dat deze afspraken worden nagekomen. Wij vragen bovendien dat gemeenten beleidsruimte wordt geboden om voldoende fatsoenlijke huisvesting voor deze aandachtsgroep te realiseren. Woonzekerheid is een belangrijk element van fatsoenlijke huisvesting.

Gezamenlijk Statement

Aanpak Dakloosheid 2023-2030

Onjuiste beeldvorming en stigmatiserende regelgeving belemmert de aanpak van dakloosheid. Stigma plaatst mensen bij voorbaat in een kwaad daglicht en sommige regelgeving discrimineert. Wij vragen om een **aanpak die stigmatisering en criminalisering tegengaat**. Een mooi begin zou zijn: het uitvoeren van een grondige analyse op stigmatiserende regelgeving en toepassing hiervan in de praktijk.

Veel jongeren in een kwetsbare situatie leven op of onder het bestaansminimum. Voor deze jongeren zijn basisbehoeften onbetaalbaar. Armoede vergroot de kans op dakloosheid. Wees ambitieus en dring armoede terug: **zorg voor voldoende inkomen** in de vorm van minimumloon en (aanvullende) uitkeringen. Biedt vroegtijdig ondersteuning bij kleine schulden zodat die niet nodeloos oplopen en begeleid jongeren naar financiële zelfstandigheid. Om te beginnen door de uitvoeringspraktijk van de schuldhulpverlening te versterken.

Gezondheidszorg is een basisbehoefte én een grondrecht. Toch is toegang tot zorg vaak voorwaardelijk voor jongeren met risico op dakloosheid. Dat moet anders. Voorkom dat kleine problemen grote problemen worden en **garandeer behoorlijke zorg voor alle jongeren**. Zo verklein je de kans op dakloosheid. Wij pleiten voor een herziening van de Jeugdwet (o.a. loslaten leeftijdsgrens 18 jaar, introductie Big 5 op orde) onder aanvoering van VWS.

Daarom vragen jongeren uit onze achterbannen om een plan waarbij in *elk* geval **expliciete ambities op gebied van wet- en regelgeving** worden geformuleerd. Denk aan afschaffing van de kostendelersnorm en het loslaten van leeftijdsgrens voor huurtoeslag, aanpassing van de jeugdwet en wet- en regelgeving rond schuldhulp, verbod op huisuitzettingen, afschaffen van het zelfredzaamheids criterium voor toegang tot zorg en stigmatiserende regelgeving en een verplichting tot beleidsvorming en monitoring en evaluatie samen met belangenbehartigers en ervaringsdeskundigen.

Wie dakloosheid wil voorkomen investeert in versterking van **rechtsbescherming**. Wij adviseren dat dit gebeurt door toegang tot onafhankelijke cliëntondersteuning en juridische dienstverlening te garanderen, door informatie over rechten en plichten te verstrekken en door uitvoering van de afspraken in het plan van aanpak te monitoren. Zorg bovendien voor een onafhankelijk en laagdrempelig klachtenorgaan naar voorbeeld van de Canadese Federal Housing Advocate, waar (collectieve) klachten kunnen worden ingediend over niet naleving van de afspraken in het plan van aanpak.

Zoals gezegd is expliciete inzet van partijen op verschillende niveaus voorwaardelijk voor een kansrijk plan. Bovendien is belangrijk dat er een **stappenplan** wordt opgesteld waarin - per doel - gerichte acties, verantwoordelijken en een tijdspad worden benoemd. Dit schept duidelijkheid voor alle partijen en vereenvoudigt monitoring van de uitvoering. Samen met een jaarlijkse voortgangsrapportage aan het parlement stelt het volksvertegenwoordigers in staat om bewindslieden aan te spreken op hun verantwoordelijkheden. Ook op lokaal niveau moeten voortgangsrapportages worden opgesteld en worden besproken in gemeenteraden.

Tot slot over de **kostenkant**. Een groot deel van de Nederlandse uitgaven voor dakloosheidsbestrijding gaat naar ineffectieve, passieve diensten, zoals noodopvang. Om de omslag te maken van 'managen' naar beëindigen van dakloosheid, zou een belangrijke doelstelling moeten zijn dat uitgaven worden verplaatst van passieve naar actieve diensten, zoals preventie en Housing First. Die zijn primair gericht op effectief voorkomen van dakloosheid en zorgen ervoor dat het gebruik van noodopvang zeldzaam en kort is.

Gezamenlijk Statement

Aanpak Dakloosheid 2023-2030

Ondertekenaars

Basisberaad, Rotterdam
Bureau Straatjurist, Amsterdam
Bond Precaire Woonvormen
De Daklozenvakbond, Amsterdam
Don Bosco Straatvisie, Amsterdam
Eropaf
ExpEx
Fonds 21
Het Vergeten Kind
Housing First Nederland
Kamers met Aandacht
Kansfonds
Kernkracht Midden-Holland
Lumen Holland Rijnland
MDHG Belangenvereniging Druggebruikers
MO Den Bosch
Motiva Straatadvocaten
Movisie
PerMens
Recht op de Stad
SamenThuis2030
SMO Breda
SMO Traverse
Stichting Mara, Rotterdam en Den Haag
Straatalliantie, Amsterdam
Straat Consulaat, Den Haag
Terwille Verslavingszorg
U-2B Heard, Utrecht
Up to Us
Werkpro
WijZijn Traverse Groep

Contactpersoon: Judith Fischer, 0642-730209